

beheerswerk naast mankracht ook planning en organisatie

Een suggestie

Waarom beheer door vrijwilligers?

Vrijwilligers zijn per definitie onbetaalde krachten. In het natuurbeheerswerk leveren ze in vele gevallen ook een bijdrage in de kosten die hun werk meebrengt (eten, verzekering, eventueel logement). Materiaal wordt voor zover mogelijk ter beschikking gesteld, maar vele vrijwilligers zijn bereid ook eigen materiaal mee te brengen.

In principe (daarover verder meer) voert de vrijwilliger werk uit dat gezien de aard van het werk of de kwetsbaarheid van de vegetatie en het milieu niet machinaal kan verricht worden. De uitvoering van dit werk door betaalde handkrachten zou dusdanige kosten met zich brengen dat de behorende instantie dit niet kan opbrengen.

Natuurbeheerswerk moet ook educatieve waarde hebben.

Het werken in een natuurterrein of waardevol landschap is uiteraard *verrijkend voor de vrijwilliger*. Er is vooreerst het concrete bereikte resultaat, dat als het ware een morele voldoening geeft aan de persoonlijke bezorgdheid om het behoud van waardevolle natuur- en landschapselementen.

Daarnaast heeft beheerswerk ook belangrijke educatieve mogelijkheden. Mits een goede initiatie en begeleiding voorzien wordt, heeft de vrijwilliger ook volop de kans zijn veldbiologische kennis, met vooral de ecologische aspecten hiervan, te scherpen. Het contact met medevrijwilligers, conservator, boswachter, jagers, landbouwers, terreineigenaars, ..., kan ook leiden tot meer inzicht in de natuurbehoudspro-

blemen en de maatschappelijke aspecten die ermee verbonden zijn.

Nog andere motieven of waarden kunnen bewust of onbewust een rol spelen bij het stimuleren of aanzetten tot het verrichten van beheerswerk. Het bezig zijn in een vaak zeer mooi stuk natuur leidt tot een veel intensere beleving dan bij een gewone excursie. Ook de actieve bezigheid op zich, de lichamelijke krachtinspanning, het trim-werk als het ware zal ook wel een aantrekkingskracht uitoefenen op velen die in hoofdzaak een zittend leven leiden.

Tenslotte zet ook een prettige werksfeer aan tot het (blijven) deelnemen aan beheerswerk.

Bij de planning en organisatie van beheerswerk mag daarom niet enkel gedacht worden aan het uit te voeren werk zelf. Aan de zorg voor een goede begeleiding en een goede werksfeer moet minstens evenveel aandacht besteed worden. Dit is des te meer van belang naarmate de vrijwilligers minder onderlegd of gemotiveerd zijn (bv. schoolklassen, jeugdbewegingen, ...). Begeleiding is uiteraard ook noodzakelijk om een goed en veilig gebruik van het materiaal te waarborgen.

Zuinig zijn met mankracht.

Beheerswerk kan dan al prettig zijn — grapjassen en al of niet vermeende onhandigerds zijn er altijd wel bij — en inspannend ontspannend zijn, toch moet de vrijwilliger duidelijk merken dat zijn arbeid aarde aan de dijk brengt en opschiet. Het moet hem ook duidelijk zijn dat precies mankracht werkelijk

noodzakelijk is voor het goede beheer van het terrein. Wanneer de indruk ontstaat dat vrijwilligers ingezet worden om op kosteloze wijze een omvangrijk werk uit te voeren dat minstens even goed en zonder bezwaren van oecologische zijde, machinaal kan verricht worden, dan bestaat groot gevaar dat goede sfeer en motivering snel plaats maken voor ontgoocheling.

Economisch gebruik van mankracht houdt ook in dat voldoende geschikt materiaal, dat in goede staat verkeert, voorhanden moet zijn. Ook een goede organisatie van het werk op het terrein is noodzakelijk om te komen tot een rendement en resultaat dat voldoening geeft.

Organisatie : werk voor beheerswerkgroepen.

Uit het voorgaande blijkt duidelijk dat bij organisatie van beheerswerk nogal wat komt kijken. Dit kan niet op de rug van de conservator alleen geschoven worden. Een beheerswerkgroep rond een reservaat biedt veel meer mogelijkheden. Terwijl een beheerscommissie uitdoktert wat er vanuit wetenschappelijk oogpunt in het reservaat dient te gebeuren (dit is het opstellen van een beheersplan, met fasering en prioriteiten) en welke middelen daarbij wel en niet mogen aangewend worden, kan een beheerswerkgroep instaan voor de praktische organisatie van dit plan. Dit kan ondermeer inhouden : de zorg voor voldoende en adekwaat materiaal, zoeken naar de meest economische regeling voor het machinaal werk en naar een renderende afzet voor de "oogst" (hooi, riet, plaggen, hout ...), contacten leggen met belangstellende groepen of individuele vrijwilligers, voorbereiden en begeleiden van werkcampen, -dagen, en -week-ends, verzorgen van dieren bij begrazingsprojecten, uitwisselen van ervaringen met andere beheerswerkgroepen. Een plaatselijke beheerswerkgroep kan tenslotte wellicht ook bij de lokale overheid harder aandringen op geldelijke en materiële steun voor het uitvoeren van beheerswerk.

De activiteit kan tenslotte ook verder gaan dan louter beheersgerichte organisatie. Bijvoorbeeld een "open deurdag" rond een reservaat, met een tentoonstellingsstand, diavoorstelling, boeken en infostand, geleide wandelingen ... Dit alles natuurlijk met de nodige propaganda. De organisatie van de regionale ledendag te Wingene, in mei van dit jaar was een stap in deze richting. De nogal misleidende benaming *regionale ledendag* werd gaandeweg vervangen door het motto "*natuur*

in eigen streek", want deze actie was immers op een zo breed mogelijk publiek gericht.

Wie neemt het initiatief?

De uitbouw van een goed gestructureerde en goed funktionerende beheerswerkgroep hangt uiteindelijk af van het *initiatief van de conservator of enkele enthousiastelingen*, die met een duidelijke verantwoordelijkheid willen meewerken aan de organisatie van het beheer van een reservaat. De regionale afgevaardigden, die in het kader van een B.T.K.-projekt voor de vereniging, zouden hierbij zeker een animerende rol kunnen vervullen. *U ziet ... er is werk aan de winkel. De daad is aan jullie ... Niet wachten op anderen.* Hou je ons op de hoogte van wat er gebeurt? Het kan anderen stimuleren.

Beheerswerk in het reservaat "De Gulke Putten" te Wingene

Geld en materiaal : hoe kom je d'er aan?

Veel reservaten hebben in de loop der jaren het meest noodzakelijke materiaal voor hun eigen beheerswerk op de kop weten te tikken. Voor beheerswerk met grotere groepen is dit vaak onvoldoende. Lokale beheerswerkgroepen kunnen ook in aanmerking komen voor subsidies van de "Jeugdactie Natuurbescherming en Landschapszorg", een initiatief van de Stichting Leefmilieu. Deze actie biedt financiële steun aan alle jongerengroepen (15-25 jaar) die zich concreet willen inzetten voor het natuurbehoud of landschapsbeheer in Vlaanderen : jeugdbewegingen, scholen, jeugdclubs, milieuverenigingen, ... of afdelingen van deze verenigingen.

Met je aanvraag moet je wel snel wezen : werkomschrijving en kostenraming voor dergelijke projekten moeten voor 27 februari 1980 ingestuurd worden op het secretariaat van de Stichting Leefmilieu, Rockoxhuis, Kredietbank, Keizerstraat 8, 2000 Antwerpen, tel. 031/316448. Het volledig reglement wordt je op aanvraag toegestuurd.

Groepen of personen die voor het organiseren van een dergelijke activiteit hulp of adviezen mochten nodig hebben kunnen zich steeds wenden tot het secretariaat van de vereniging — Regionale Ledenwerking Vlaanderen, Vautierstraat 31 1040 Brussel 02/6483746.

Luc Maene
Liematestraat 9
8040 Ruddervoorde